

11. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΣΙΚΥΩΝΟΣ

Αἱ κατὰ τὸ 1938 ἐνεργηθεῖσαι ἐν Σικυῶνι ἀνασκαφαὶ ἐστράφησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν περαιτέρω ἀπελευθέρωσιν τοῦ σκάμματος τοῦ Γυμνασίου ἀπὸ τῆς καλυπτούσης αὐτὸ παχείας ἐπιχώσεως. Διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως νέου

Εἰκ. 1. Ἡ νοτιὰ πλευρὰ τοῦ Βουλευτηρίου.

ὄγκου χωμάτων ἐφάνη πλέον εὐκρινῶς ἢτε βόρειος κρήνη καὶ ἡ μέση κλίμαξ καὶ τὸ ἀνάλημμα, τὸ μεταξὺ τοῦ κάτω καὶ τοῦ ἄνω ἀνδῆρου. Δυστυχῶς κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν ταύτην οὐδὲν ἐγένετο εὑρημα πλὴν ἀσημάτων τινῶν τεμαχίων κεράμων. Ἴνα μὴ δ' ὀλόκληρον τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ποσὸν διατεθῆ εἰς τὴν ἀποχωμάτωσιν, διέκοψα ταύτην διὰ τὸ ἐπόμενορον ἔτος, ἐτράπη δ' εἰς τὴν ἐκ νέου σκαφὴν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ὑποστύλου κτίσματος, ὅπερ ἀνασκαφὴν ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ κ. Φιλαδελφῆος τῷ 1926, ἐχαρακτηρίσθη ὀρθῶς ὑπ' αὐτοῦ ὡς Βουλευτήριον¹. Καὶ δὴ πρῶτον μὲν ἐξέχωσα ἐκ νέου τὴν νοτιὰν πλευρὰν τοῦ οἰκοδομήματος (εἰκ. 1),

¹ Ὅρα πρόχειρον αὐτοῦ δημοσίευσιν ἐν BCH 1926 σ. 174 ἑ.

βληθέντος κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους εἰς λουτρόν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ παρουσία δύο λουτήρων καὶ τῶν σχετικῶν ὀχετῶν. Ἐκ τῶν λίθων τῶν δύο ἄνω στρώσεων οἱ μὲν τῆς κάτω εἶναι περίπου ἰσοῦψεῖς πρὸς τοὺς ὑπὲρ τὴν εὐθυνητήριαν (0,43) φέρουσι δὲ πέραξ λεῖαν ταινίαν, οἱ δὲ τῆς ἄνω ἔχουσι πάντες καταπέσει. Ὡς δ' ἡ μελέτη τῶν τε ἀναθυρώσεων καὶ τῶν συνδέσμων τῶν λίθων ἀπέδειξεν, ἀπήρτιζον οὗτοι ὀρθοστάτας ὕψους 0,935, οὓς προσεχῶς θέλομεν ἀνασηλώσει, θὰ ἐμφανισθῇ δ' οὕτω ὁ νότιος τοῖχος τοῦ οἰκοδομήματος, διατηρῶν τέσσαρας στρώσεις ὄλικοῦ ὕψους 1,81 μ.

Κατὰ τὴν σκαφήν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς εὐρέθησαν δύο μεγάλα τεμάχια πηλίνων σιμῶν τομῆς μεγάλου λεσβίου κυματίου, φέροντος ἐξωτερικῶς ἔγχρωμα ἀνθέμια.

Ἐτέρα μικρὰ δοκιμαστικὴ σκαφή δυτικῶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἀπεκάλυψε τὰ θεμέλια στωικοῦ οἰκοδομήματος, βαίνοντος παραλλήλως πρὸς τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πλευράν, ἧς ἀπέχει περὶ τὰ 23 μέτρα. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἔχει μῆκος 25 μ. φέρει δὲ κατὰ τὸ νότιον αὐτοῦ πέρασ ἐξέχουσαν πτέρυγα, ὅπισθεν δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἡμικυκλικὴν ἐξέδραν. Ἐκατέρωθεν τῆς ἐξέδρας ὑπῆρχον δωμάτια εἰς δύο σειρὰς τεταγμένα. Ἡ ἐργασία τῶν θεμελίων φαίνεται ἀρκούντως ἐπιμελής. Ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα δυστυχῶς δὲν εὐρέθησαν ἀλλὰ καὶ ἡ σκαφή δὲν ἐπερατώθη εἰσέτι.

Διευθετουμένον τοῦ νοτίως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος χώρου ἀπεκαλύφθη μαρμαρινὴ βάσις (εἰκ. 2) μήκους 1,35 σφζ. πλάτους 0,65 καὶ πάχους 0,23. Ἐπὶ τῆς ἄνω αὐτῆς ἐπιφανείας φέρει βαθεῖαν λάξευσιν ἐν σχήματι, πέλματος καὶ δύο ἄλλας ὀπὰς, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι ἤτο ποτε ἐπ' αὐτῆς ἰδρυμένον χαλκοῦν ἄγαλμα. Ποῖον δὲ ἦτο τὸ ἄγαλμα τοῦτο ὑποδηλοῖ ἡ ἐπὶ τῆς προσθίας στενῆς πλευρᾶς τῆς βάσεως ἐπιμελῶς κεχαραγμένη ἐπιγραφή ἔχουσα οὕτω:

L.(ucius) CORNELIVS L.(uci) F(ilius) SVLLA IMPER(ator)
MARTEI

Εἰκ. 2. Μαρμαρινὴ ἐνεπίγραφος βάσις ἀγάλματος.

Εἰκ. 3. Ψηφιδωτὸν δάπεδον οἰκίας.

Πρόκειται λοιπὸν πιθανώτατα περὶ ἀγάλματος τοῦ Ἄρεως, ἀνατεθέντος ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ἐπειδὴ δ' οὗτος φέρει ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸν τίτλον τοῦ Ἀυτοκράτορος, ὃν ἔλαβε μετὰ τὸ 82 π. Χ., ἔπεται ὅτι καὶ τὸ ἄγαλμα ἀνιδρύθη μετὰ τὸ 82 π. Χ.

Τελευταῖον δὲ τῆς ἐφεινῆς σκαφῆς εὗρημα ἐγένετο ἐν τῷ ἀνατολικῶς τοῦ Βασιλικοῦ, παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου, τμήματι τῆς ἀρχαίας Σικυῶνος. Ἐνταῦθα ἐντὸς σταφιδαπέλου ἀπεκαλύφθη ψηφιδωτὸν δάπεδον διαστάσεων 3.50 × 3.50 κατεστραμμένον ἐν μέρει δι' αὐλακος ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ ἀμπελῶνος. Τὸ δάπεδον τοῦτο, ὅπερ μετεκομίσθη ἤδη καὶ ἀνιδρύθη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Σικυῶνος (εἰκ. 3), εἰκονίζει ἐντὸς κυκλικῆς ζώνης ἕξ κενταύρους, (ὧν σήμερον σφάζονται μόνον οἱ τέσσαρες) καλπάζοντας καὶ διώκοντας ἀλλήλους. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦσι κλαδοφόρα ξύλα, οἷα συχνάκις βλέπομεν νὰ κρατῶσι κένταυροι ἐπὶ ἀγγειογραφῶν, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς χειρονομοῦσιν. Ἡ ζώνη τῶν Κενταύρων περιβάλλει κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἰκονίζονται αἶγαρος, γρῦψ καὶ ἄλλο τι κατεστραμμένον ζῶον, διώκοντα καὶ πάλιν ἄλληλα. Τέλος κατὰ τὰς γωνίας, αἵτινες καταλείπονται μεταξὺ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ τετραγώνου, εἰκονίζονται καλλίγραμμα ἀνθήμια. Τὸ ψηφιδωτὸν εἶναι κατεσκευασμένον διὰ θαλασσίων μικροῦ μεγέθους ψηφιδῶν, λευκῶν καὶ ὑπομελαίνων. Ἡ ἀκρίβεια τοῦ σχεδίου καὶ τῆς ἀνατομικῆς διαπλάσεως τῶν ζῶων, ἡ ἀλήθεια καὶ ζωηρότης τῶν κινήσεων καὶ τὰ ὄραϊα ἐσχεδιασμένα ἀνθήμια τῶν γωνιῶν πείθουσιν, ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος ἀρχομένου ἢ ἴσως καὶ αὐτοῦ τοῦ τέλους τοῦ 5^{ου}. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ λείψανα τοῦ προπερυσιν εὗρεθέντος ψηφιδωτοῦ ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εἰς ὃ καὶ τὸ νέον κατ' ἀσφαλεῖς δὲ πληροφορίας ὑπάρχουσι κάτωθι τῶν γειτονικῶν ἀμπελώνων καὶ ἄλλα ψηφιδωτὰ δάπεδα μετὰ παραστάσεων, συμπεραίνω ὅτι πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ μεταθέσεως, ἡ πόλις (τοῦ 4^{ου} αἰῶνος) θὰ ἔκειτο ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν προβούνων τοῦ ὄροπεδίου, ἐφ' οὗ ἰδρύθη ἡ Νέα Σικυῶν.

ΑΝΑΣΤ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ